

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО МСС „НИКОЛА ЗЛАТАРСКИ”
Гр.Златарица, ул. ”Ропотамо” №19, тел./факс 0615/3-54-12, e-mail: pgmss@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР НА ПГМСС
/МАРИЯ ПЕТКОВА/

**ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА
УЧИЛИЩЕ**

Учебна 2021-2022 година

**Мерките са приети на заседание на Педагогически съвет № 1 от 15.09.2021
г. и са утвърдени със Заповед №РД08-15 / 15.09.2021 г.**

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма:

- ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ
- НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 100 ОТ 8 ЮНИ 2018 Г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст
- ОБЛАСТНИ И ОБЩИНСКИ СТРАТЕГИЧЕСКИ МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ ОТ ОТПАДАНЕ

Преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждеременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и формално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждеременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното

социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

- Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
- Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
- Координираните мерки на всички нива;
- Проследяване на напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на училище в ПГМСС „Никола Златарски“ чрез:

- анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система;
- идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях;
- планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори отпадане.

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:

- Повишаване участието и ангажираността на родителите;
- Кариерно ориентиране и консултиране.

3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище:

- Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я;
- Завръщане на преждевременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на самостоятелната форма на обучение;
- Популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, регионални и местни центрове;
- Създаване на възможности за самостоятелно учене с цел валидиране на резултати;
- Кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и ученика, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Социално-икономически причини;
2. Образователни причини;
3. Етнокултурни причини;
4. Психологически причини;
5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус.

Социално-икономически причини:

- Ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите за образование;
- Използване на детето/ученика като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);
- Безработица и заминаване на семейството в чужбина.

Образователни причини:

- наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;
- ниска мотивация и нежелание за учене - слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, сложност на учебното съдържание, които ученикът не може да преодолее;
- затрудненията при усвояване на учебния материал.

Етнокултурни причини:

- по-ранното стъпване в брак;
- по-ниска ценност на образованието.

Психологически причини:

- Чувство за неуспех;
- Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
- Самовъзприемане: „ нямах късмет“, усещане за ограничен контрол върху събитията.

Институционални причини:

- Недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище;
- Недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно.

Причини, свързани със здравния статус:

- Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на училищата за приобщаване на тези деца и ученици.

Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

Идентифициране на рисковите фактори – доклад анализи на класните ръководители.

Политики и мерки в ПГМСС „ Никола Златарски“, произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите ученикът да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици от класа; по-ниска самооценка.

Мерки:

- Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от различни етноси и изоставени от семейства, заминали в чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или и двамата родители на страната, поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

Мерки:

- Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с наставниците на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост - Детска педагогическа стая.

3. Липса на грижи от страна на изоставени деца за по-малките братя и сестри, както и за болни членове на семейството.

Мерки:

- Оказване на социална помощ – чрез дарения, получаване на социални стипендии, помощи.

4. Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в не контролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на ученика.

Мерки:

- Търсене на непрекъснати срещи на тези родители с ръководство, класни ръководители и мотивиране и приобщаване към училищната общност.

5. Чести конфликти между агресивни родители – побой, домашно насилие, развод.

Мерки:

- В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за детето и класният ръководител поема грижите за детето в образователната институция.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки:

- Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, разглеждане на актуални за младежкото развитие

теми; осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по-важни мерки и дейности, свързани с превенцията от отпадане са:

- Управление на информацията за преждевременно напусналите училище.
- Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/;
- Координиране действията на класните ръководители с тези на училищното ръководство;
- Квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието;
- Реализирането на конкретни дейности за постигане целите на училищната програма;
- Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование;
- Създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
- Насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- Участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището или други дейности, определени с правилника за дейността на училището.
- Поставяне на ученика в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал;
- Превръщането на училището в приятно и желано място за учениците чрез използване на иновативни методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда;
- Извършване на ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост:
  - ✓ Изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането;
  - ✓ Провеждане на разговори с тези ученици за установяване на проблема;
  - ✓ Подготовка на учениците за продължаване на образованието - професионалното ориентиране на учениците, завършващи средно образование, съобразно техните интереси и възможности;
  - ✓ Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес

Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез целенасочена образователно-възпитателна работа, свързана с училищни и извънучилищни мероприятия и дейности;

- ✓ Извънкласни дейности за превенция на поведението при ученици с риск от отпадане;
- ✓ Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
- ✓ Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват;

Гражданско образование и работа с родителската общност:

- ✓ Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия.
- ✓ Здравно образование и възпитание – лекции, беседи, семинари свързани с обучението на учениците по:
  - Наркомании, алкохол, тютюнопушене.
  - Сексуално образование и предпазване от СПИН.
- ✓ Поставянето на приоритет в работата на класните ръководители формирането на личностни умения у учениците за адекватно социално поведение в съвременните динамични обществено-икономически условия.
- ✓ Извънкласни и извънучилищни дейности;
- ✓ Активно участие на ученическият съвет:
  - участие при планиране дейността на часа на класа
  - създаване съвместно с класния ръководител условия за личностна изява на всеки ученик.